

A KÖZÉPSZINTŰ TÖRTÉNELEM ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ VIZSGARÉSZ FELADATTÍPUSAINAK MINTÁZATAI

Tóth Judit

Pécsi Tudományegyetem

Kulcsszavak: pedagógiai értékelés; történelemdidaktika; érettségi vizsga

A nemzetközi történelemdidaktika trendjeit napjainkban a multiperspektív történelem-szemlélet, az élményalapú és problémaközpontú történelemoktatás, a történelmi tudat, valamint a történelmi tudás keletkezésének kutatása határozzák meg. A komplex gondolkodási műveletek jelentőségének növekedésével a történelemdidaktikában a történelmi gondolkodás mérésére irányuló feladatok és tesztek készítése kiemelt figyelmet kap. Ezzel párhuzamosan a mérés-értékelésben a magas tétellel rendelkező (high stakes) vizsgákkal a hatékonyság, elszámoltathatóság, átláthatóság, minőségbiztosítás igénye fogalmazódott meg, ami a vizsgarendszerek felértékelését okozta. Mindezen változások jegyében került sor Magyarországon 2005-ben új vizsgarendszer bevezetésére. A történelemérettségi a középszintű oktatás legjelentősebb kimeneti szabályozójaként, rejtett tantervként visszahat a középfokú oktatás tanóráira. A vizsgaleírás alapján a teszt gazdag feladatpalettával rendelkezik, a képességfejlesztés és az ismeretátadás egyensúlyát fogalmazza meg. 2005 óta az érettségi rendszerről több tanulmány született, de a történelem tantárgyról kevés mélyreható elemzés készült. A jelen kutatás ezen munkák körét bővíti. A kutatás során 11 középszintű érettségi vizsga írásbeli egyszerű, rövid választ igénylő feladatrészének elemzését végeztem el. A legfontosabb kutatói kérdés arra irányul, hogy az érettségi vizsgakövetelményben felsorolt feladattípusok megfeleltethetőek-e a feladatsor feladataival. Kutatásom fontos célja, hogy meghatározzam, a feladattípusok előfordulása között azonosíthatunk-e mintázatot. Hipotézisem szerint nem mindegyik, de néhány feladattípus megfeleltethető a feladatokkal, továbbá egyes feladattípusok alul- és felülreprezentáltak. Az általános történelem érettségi követelmények lehetséges feladattípusait hasonlítottam össze a 2005-től, 2017-től és 2024-től hatályos, a feladatokban megjelent mintázatokkal. Az eredmények alapján a 16 feladattípus a középszintű érettségi feladataival nehezen feleltethető meg, továbbá előfordulásuk nem kiegyenlített. Bár minden feladattípus megjelent, az „Információkeresés források (szöveges, képi) segítségével” (11,7%), a „Források egy-egy részletének összehasonlítása, a különbségek okainak értelmezése” (16,3%) és a „Fogalmak azonosítása/magyarázata, hozzárendelése korhoz, területhez/államhoz” (29,8%) teszik ki a feladatok 57,8%-át. Az eredmények azt implicálják, hogy a történelemérettségi feladatfejlesztési kultúrája nem áll szoros összhangban az érettségi vizsga leírásával, továbbá az ismeretközpontú tudáskép hangsúlya rajzolódik ki. Mindezek a középszintű érettségi egyszerű, rövid választ igénylő feladatokban előforduló, a tantárgy szempontjából releváns gondolkodási műveletek újragondolását teszik indokolttá.

A kutatás a László János Doktorandusz Kutatói Ösztöndíj finanszírozásával valósul meg.